

ZN-I.5183.645.2021.KTO

Kraków, dnia 25.10.2021 r.

Gmina Sucha Beskidzka
Ul. Mickiewicza 19
34-200 Sucha Beskidzka

Reprezentowana przez Pana Andrzeja Gacek
ul. Grzegórzecka 96/7
31-559 Kraków

dotyczy: Sucha Beskidzka, ul. Zamkowa, przebudowa oranżerii (dz. nr 9421/10), remont elewacji „Domku Ogrodnika” (dz. nr 9417/14), adaptacja pomieszczeń zamkowych na toalety i sale seminaryjną (dz. nr 9421/10), koncepcja parkingu (dz. nr 9422, 9421/ 10)

Po rozpatrzeniu wniosku z dnia 01.10.2021 roku (data wpływu 01.10.2021 r.) złożone przez Gminę Suchą Beskidzką reprezentowaną przez Pana Andrzeja Gacek, na podstawie pełnomocnictwa z dnia 27.09.2021 r. (znak: RO.077.39.2021) w sprawie: wydania zaleceń konserwatorskich dla zamierzenia inwestycyjnego pn. przebudowa oranżerii (dz. nr 9421/10), remont elewacji „Domku Ogrodnika” (dz. nr 9417/14), adaptacja pomieszczeń zamkowych na toalety i sale seminaryjną (dz. nr 9421/10), koncepcja parkingu (dz. nr 9422, 9421/ 10) w Suchej Beskidzkiej przy ulicy Zamkowej w oparciu o:

1. Dokumentację z lipca 2021 r. pn. „Inwentaryzacja oranżerii oraz „Domku Ogrodnika”, koncepcja architektoniczna obiektów zlokalizowanych w Zespole Zamkowo- Parkowym w Suchej Beskidzkiej: Oranżeria, „Domek Ogrodnika”, Toalety, Sala Seminaryjna, Parkingi” autorstwa pracowni Age Architektura Andrzej Gacek;
2. Dokumentację z września 2021 r. pn. „Program Prac Konserwatorskich dla szklarki i elewacji oranżerii w Zespole Zamkowo- Parkowym w Suchej Beskidzkiej ulica Zamkowa 1” autorstwa mgr Marka Sawickiego;
3. Dokumentację z września 2021 r. pn. „Program Prac Konserwatorskich dla elewacji Domu Ogrodnika w Zespole Zamkowo- Parkowym w Suchej Beskidzkiej ulica Zamkowa 1” autorstwa mgr Marka Sawickiego;
4. Oględziny w dniu 07.10.2021 r. w obecności przedstawiciela tut. Urzędu, projektanta koncepcji Pana Andrzeja Gacek oraz dyrektora Muzeum Miejskiego w Suchej Beskidzkiej Pana Andrzeja Peć;
5. oraz przesłane drogą e-mailową wyjaśnienia dotyczące koncepcji z dnia 11.10.2021 r. oraz 14.10.2021 r.

Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Krakowie podaje, co następuje:

1. Zamek w Suchej Beskidzkiej został wzniesiony ok. 1554 r., rozbudowany w rezydencję renesansową ok. 1614 r. przez Piotra Komorowskiego, powiększony ok. 1708 r i odnawiany w latach 1882-8 oraz 1905 roku. Należy do czołowych pomników architektury renesansowej o wartości ogólnopolskiej, o bogatym wyposażeniu architektonicznym (m.in. baszty, krużganki arkadkowe, sklepienia, kominki, portale, polichromie i dekoracje sgraffitowe). Całe założenie zamkowe, w tym dziedziniec arkadkowy, zespół zabudowy gospodarczej na pd.-zach. od zamku oraz park, założony w XVIII wieku, wraz ze stawem-kanalem, mostem i drzewostanem wpisane jest do rejestru zabytków pod numerem A-22

- [A-1041/M], decyzją z dnia 16.05.1968 r. Oranżeria z drugiej połowy XIX w. murowana z kamienia łamanego piaskowca i cegły, ściana frontowa potynkowana, stolarka okien i drzwi drewniana, zaś ściany szklarni z początku XX w. z kamienia łamanego z piaskowcowego o konstrukcji szklenia metalowej. Oranżeria wraz ze szklarnią została zbudowana kiedy zamkiem władali Branicki prawdopodobnie na miejscu wcześniejszej;
2. W związku z powyższym wykonywanie wszelkich prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych jak również podejmowanie innych działań, które mogłyby doprowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku, wpisanego do rejestru, wymaga **uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków**, stosownie do przepisu art. 36 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r., o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2021 poz. 710 z późn. zm.);
 3. Budynek oranżerii obecnie jest w bardzo złym stanie (obecnie przykryty jest współczesnym zadaszeniem- odtwarzającym zawalony kilka lat temu strop odcinkowy), przez długoletnie zaniedbania i odpowiednie roboty zabezpieczające i budowlane. Budynek szklarni znajduje się w stanie znaczącej degradacji, a elementy metalowe są znacząco skorodowane i zniszczone (ubytki metalu, plamy i wżery), przez co w konsekwencji powoduje znacząco obniżoną wytrzymałość materiału. Budynek zwany „Domem ogrodnika”, mimo generalnego remontu konserwatorskiego w przeszłości, znajduje się w zewnętrznym złym stanie technicznym, co jest naocznie zauważalne w wielu miejscach- wykruszenia, znaczące zawilgocenia, ubytki w pokryciu dachowym;
 4. W miejscu projektowanych parkingów, obecnie istnieją „dzikie” parkingi. Ze stanowiska konserwatorskiego dopuszcza się utrzymanie przedmiotowej funkcji, należy jednak dążyć do zagospodarowania terenu w sposób przemyślany i zakomponowany (z wykorzystaniem zieleni);
 5. Pomieszczenia zamkowe przeznaczone na toalety to w jednym przypadku istniejące już toalety, w drugim pomieszczenie pomocnicze dla obsługi muzeum. Pomieszczenia przeznaczone na sale seminaryjne pełnią obecnie funkcje gospodarcze, w których przechowywane są rekwizyty;
 6. Przyszłe rozwiązania projektowe, późniejsze prace konserwatorskie oraz roboty budowlane należy prowadzić bezwzględnie na podstawie założeń oraz wniosków przedstawionych w „Program Prac Konserwatorskich dla szklarki i elewacji oranżerii w Zespole Zamkowo- Parkowym w Suchej Beskidzkiej ulica Zamkowa 1” autorstwa mgr Marka Sawickiego;
 7. W zakresie nowoprojektowanych zamierzeń funkcjonalnych budynku oranżerii (kawiarnia oraz kręgielnia), należy wskazać, iż przewodnią ideą (przynajmniej w zakresie estetyki i projektu wnętrza) obiektu ma pozostać historyczna funkcja- ogrodowa. Wszystkie zaproponowane rozwiązania, mają być uzupełnieniem i nie przytłaczać charakteru obiektu. Projekt wnętrza- wykończeniowy ma być przemyślany i wpływać na uwypuklenie zabytkowego charakteru miejsca., wyklucza się stosowanie rozwiązań systemowych i ahistorycznych oraz powszechnie spotykanych;
 8. Dopuszcza się możliwość rozbiórki dolnych zamurowani okien i przywrócenie im pierwotnych wymiarów oraz proporcji. Dopuszcza się wymianę stolarki okiennej (nieoryginalna, wymieniona w momencie przebudowy otworów okiennych), przy czym nowoprojektowane okna mają nawiązywać formą (w tym lokalizacją otwieralnej kwatery), kształtem, kolorystyką oraz materiałem do istniejących;
 9. Dopuszcza się możliwość wprowadzenia funkcji toalet i sal seminaryjnych w zaproponowanych pomieszczeniach zamkowych. W przypadku pomieszczeń higieniczno-sanitarnych ze względu na lokalizację sklepień nie dopuszcza się możliwości montażu ścian pomieszczeń na pełną wysokość, należy proponować rozwiązania ażurowe lub szklenie, eksponujące element stopu. Niezbędne instalacje mają być prowadzone w sposób minimalny ingerujący w substancję zabytkową. Ponadto, wszelkie prace projektowe i

roboty budowlane należy poprzedzić wykonaniem odkrywek na obecność polichromii (na badania na obecność polichromii należy uzyskać wyprzedzające pozwolenie Małopolskiego Konserwatora Zabytków).

Równocześnie tut. Urząd nadmienia iż przedmiotowe zalecenia dotyczą wyłącznie wstępnej koncepcji dla zaproponowanych rozwiązań i funkcji. Podstawą wydania dalszych zaleceń konserwatorskich i późniejszego pozwolenia konserwatorskiego będzie dokumentacja projektowa (w tym sposób rozproszczenia instalacji), przedstawiająca konkretne rozwiązania projektowe i sposób ingerencji w substancję zabytkową.

Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
w Krakowie

dr inż. arch. Dominika Długosz

Otrzymują:

- ① Gmina Sucha Beskidzka reprezentowana przez Pana Andrzeja Gacek, ul. Grzegórzecka 96/7, 31-559 Kraków +4x prog. prac. kons +1x dok.
2. Aa + 1x zał. +2x prog. prac. kons +1x dok.

Kraków, dnia 28. MAR. 2022

POZWOLENIE NR ZN-I.5142.202.2022
Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków
województwa małopolskiego

Na podstawie art. 104 § 1, art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r., poz. 735 z późn. zm.), a także art. 36 ust. 1 pkt 1, 37a, w związku z art. 25, art. 89 pkt 2 i art. 91 ust. 4 pkt 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021, poz. 710 z późn. zm.) oraz o § 1 ust. 1 pkt.1 lit. a, a także § 12 i 13 Rozporządzenia Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. 2021 poz. 81 z późn. zm.)

Po rozpatrzeniu wniosku z dnia 11.02.2022 roku (data wpływu 11.02.2022 roku) złożonym przez Gminę Suchą Beskidzką reprezentowaną przez Pana Andrzeja Gacek (na podstawie pełnomocnictwa z dnia 22.11.2021 r., znak: RO.077.63.2021) w sprawie: wydania pozwolenia na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków dla zamierzenia inwestycyjnego dla zamierzenia inwestycyjnego pn. „Konserwacja elewacji i dachu tzw. Domu Ogrodnika na terenie Zespołu Zamkowego w Suchej Beskidzkiej przy ul. Zamkowej 1”

pozwala się

wnioskodawcy na prowadzenie prac konserwatorskich przy elewacji i dachu w budynku tzw. Domu Ogrodnika na terenie Zespołu Zamkowego w Suchej Beskidzkiej przy ul. Zamkowej 1, wpisanego do rejestru zabytków pod numerem A-22 [A-1041/M], decyzją z dnia 16.05.1968 r.

1. w oparciu o Dokumentację z września 2021 r. pn. „Program Prac Konserwatorskich dla elewacji Domu Ogrodnika w Zespole Zamkowo- Parkowym w Suchej Beskidzkiej ulica Zamkowa 1” autorstwa mgr Marka Sawickiego- będącą podstawą wydania zaleceń konserwatorskich z dnia 25.10.2021 r. znak: ZN-I.5183.645.2021.KTO

przy jednoczesnym spełnieniu następujących warunków:

1. w ramach przedmiotowej inwestycji należy zapewnić nadzór konserwatorski, a prace prowadzić na podstawie programu prac konserwatorskich i dalszych wytycznych konserwatorskich.
2. do ustaleń szczegółowych należy każdorazowo powoływać komisję konserwatorską z udziałem przedstawiciela tut. Urzędu, przy czym Urząd Ochrony Zabytków nie wyklucza wprowadzania dodatkowych wytycznych konserwatorskich na etapie realizacji inwestycji.

I. Wnioskodawca jest zobowiązany:

1. do powierzenia obowiązku kierowania pracami konserwatorskimi przez osoby spełniające wymagania, o których mowa w art. 37a ustawy jw.

2. do przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia prac lub robót danych (imię, nazwisko, adres) osoby kierującej pracami konserwatorskimi; dokumentów potwierdzających spełnianie przez nią wymagań, o których mowa w art. 37a powołanej wyżej ustawy; oświadczenia w/w osób o przyjęciu przez nie obowiązków kierowania pracami konserwatorskimi i restauratorskimi.
- II.** Postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać cofnięte lub zmienione na podstawie art. 47 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
- III.** **Termin ważności pozwolenia: do 31.12.2024 r.**
- IV.** Pozwolenie niniejsze wydane jest z jednoczesnym nałożeniem zobowiązań do przestrzegania następujących warunków:
 1. Wnioskodawca zobowiązany jest do pisemnego zawiadomienia Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (dalej MWKZ) o terminie rozpoczęcia i zakończenia robót budowlanych z 7-dniowym wyprzedzeniem;
 2. Wnioskodawca zobowiązany jest do zawiadomienia MWKZ o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem przynajmniej 3 dni przed rozpoczęciem tych czynności;
 3. Wnioskodawca jest zobowiązany do niezwłocznego zawiadomienia MWKZ o zagrożeniach lub nowych wszystkich okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia robót budowlanych;
 4. Wnioskodawca zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji przebiegu wskazanych w pozwoleniu prac i robót w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację i dokładną lokalizację przestrzenną wszystkich czynności, użytych materiałów oraz dokonanych odkryć i przekazania jej MWKZ w terminie 3 miesięcy od zakończenia wskazanych w pozwoleniu robót;
 5. Wnioskodawca zobowiązany jest do dokonywania odbioru częściowego i końcowego robót budowlanych z udziałem MWKZ;

UZASADNIENIE

Zamek w Suchej Beskidzkiej został wzniesiony ok. 1554 r., rozbudowany w rezydencję renesansową ok. 1614 r. przez Piotra Komorowskiego, powiększony ok. 1708 r i odnawiany w latach 1882-8 oraz 1905 roku. Należy do czołowych pomników architektury renesansowej o wartości ogólnopolskiej, o bogatym wyposażeniu architektonicznym (m.in. baszty, krużganki arkadkowe, sklepienia, kominki, portale, polichromie i dekoracje sgraffitowe). Przedmiotowy budynek tzw. Dom Ogrodnika stanowi integralną część folwarku Sucha, w dawnych latach służył celom rolniczym. Obecnie w obiekcie mieści się regionalny dział Muzeum Miejskiego w Suchej Beskidzkiej.

Właściwość w przedmiotowej sprawie wynika, iż całe założenie zamkowe, w tym dziedziniec arkadkowy, zespół zabudowy gospodarczej na pd.-zach. od zamku oraz park, założony w XVIII wieku, wraz ze stawem- kanałem, mostem i drzewostanem wpisane są do rejestru zabytków pod numerem A-22 [A-1041/M], decyzją z dnia 16.05.1968 r. W świetle powyższego teren podlega ochronie prawa na mocy przepisów ustawy z dnia 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2021 r., poz. 710 z późn. zm.).

W dniu 11.02.2022 r. do tut. Urzędu został złożony wniosek z dnia 11.02.2022 r. roku przez Gminę Suchą Beskidzką reprezentowaną przez Pana Andrzeja Gacek (na podstawie pełnomocnictwa z dnia 22.11.2021 r., znak: RO.077.63.2021) w sprawie: wydania pozwolenia na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków dla zamierzenia inwestycyjnego dla

zamierzenia inwestycyjnego pn. „Konserwacja elewacji i dachu tzw. Domu Ogrodnika na terenie Zespołu Zamkowego w Suchej Beskidzkiej przy ul. Zamkowej 1” w oparciu o Dokumentację z września 2021 r. pn. „Program Prac Konserwatorskich dla elewacji Domu Ogrodnika w Zespole Zamkowo-Parkowym w Suchej Beskidzkiej ulica Zamkowa 1” autorstwa mgr Marka Sawickiego- będącą podstawą wydania zaleceń konserwatorskich z dnia 25.10.2021 r. znak: ZN-I.645.2021.KTO.

Zgodnie z art. 36 i 11 ustawy z dnia 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r. poz. 710 z późn. zm.) pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga m. in. cyt.: „*prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru oraz podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru*”.

Zgodnie z art. 77 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735 ze zmianami), organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy, w związku z powyższym **po dokonaniu kwerendy akt ustalono:**

Stan techniczny zachowania przedmiotowego budynku, warstw wykończeniowych i murów jest zły, a fragmentarycznie bardzo zły. Niemal na całej powierzchni tynk jest zmurszały, zasolony, przebarwiony ze śladami licznych prac naprawczych w postaci zacierów wapienno- cementowych, wielu warstw cementowych i wielu warstw farb i pobiał. Wzdłuż murów wykonana izolacja pozioma (polegająca na nawiertach w murze na wysokości cokołu i wprowadzeniu środka hydrofobowego). Znaczące zniszczenia murów występują w pasie parteru nad kamiennym cokolikiem po stronie zachodniej. Elewacje pokryte są mchami i glonami (szczególnie po stronie północnej). Na strukturze muru występują znaczące pęknięcia, przypuszczalnie sięgające w głąb muru. Poszycie gontowe dachu jest w znacząco złym stanie technicznym, drewno uległo zbutwieniu (przez co powstały rozległe ubytki) pokryte pyłami lotnymi nieorganicznymi i biologicznymi.

Przedmiotowe prace zakładają konserwatorskie dla elewacji i dachu. Przedmiotowe działania są konieczne, do wykonania w trybie pilnym mają na celu zapobiegnięcie możliwej destrukcji zabytku oraz zapewnienie jego zachowania w należytym stanie.

Dla przedmiotowego obiektu i wskazanych prac konserwatorskich zostały wydane zalecenia konserwatorskie z dnia 25.10.2021 r. znak: ZN-I.5183.645.2021.KTO.

Przedstawione w programie konserwatorskim działania wskazują techniki i technologie konserwatorskie, w jakich należy przeprowadzić prace. Wnioskowany zakres prac ma na celu przywrócenie walorów estetycznych i technicznych, a w konsekwencji zapobiegnięcie dalszej destrukcji substancji zabytkowej. Obligatoryjne warunki zawarte w treści nin. pozwolenia mają na celu zagwarantowanie poprawności realizacji zadania pod kątem ochrony substancji zabytkowej.

Ze względu na stwierdzoną konieczność przeprowadzenia pilnych prac w stosunku do stwierdzonego zdegradowanego stanu elewacji oraz dachu budynku, ze względu na grożącą niepowetowaną szkodę materialną tut. Urząd odstępuje się od zasady określonej w art. 10 § 1. Kodeksu postępowania administracyjnego, co utrwalono w aktach sprawy.

W świetle powyższego tut. Urząd stwierdza, iż zakres projektowanych prac jest dopuszczalny ze stanowiska konserwatorskiego i zgodny z przepisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r. poz. 710 z późn. zm.) powołanej w podstawie prawnej pozwolenia. Tym samym orzeka jak w sentencji.

POUCZENIE

I. Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków może zarządzić uzupełnienie lub zmianę zakresu

i sposobu prowadzenia robót budowlanych, jeżeli:

1. roboty budowlane nie są prowadzone prawidłowo, zgodnie z warunkami określonymi w pozwoleniu i innymi szczegółowymi przepisami dotyczącymi ochrony zabytków;
2. roboty budowlane nie zostały rozpoczęte w przewidzianym terminie;
3. ujawniono okoliczności, które mogą mieć znaczenie dla zabytku.

II. Stwierdzenie, że roboty budowlane prowadzone są niezgodnie z przyjętym zakresem lub wykonywane nieprawidłowo, spowoduje na podstawie art. 43. art. 44 lub art. 45 powołanej na wstępie ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami- między innymi zarządzenie :

1. wstrzymania prowadzonych robót budowlanych ;
2. usunięcia na koszt wnioskodawcy zaistniałych nieprawidłowości.

III. W myśl art. 36 ust. 8 powołanej na wstępie ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami- niniejsze pozwolenie nie zwalnia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę albo zgłoszenia- w przypadkach określonych przepisami Prawa budowlanego.

IV. Od niniejszego pozwolenia na podstawie art. 127, art. 129 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego, służy odwołanie do Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego- Generalnego Konserwatora Zabytków w Warszawie (ul. Krakowskie Przedmieście 15/17, 00-071 Warszawa) za pośrednictwem Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie, ul. Kanonicza 24, 31-002 Kraków) w terminie 14 dni od dnia doręczenia pozwolenia stronie.

V. W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna, zgodnie z art. 127a, §. 1 i § 2.

Wobec niezaskarżenia niniejszej decyzji (postanowienia) w czasie i trybie ustawowo przewidzianym stała(o) się ona(o) ostateczna(e)

prawomocna(e) z dniem 29. MAR. 2022
i podlega wykonaniu. 29. MAR. 2022

Kraków, dnia

~~Małopolski
Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Krakowie~~

~~dr inż. arch. Piotr Turkiewicz~~

~~Małopolski
Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Krakowie~~

~~dr inż. arch. Piotr Turkiewicz~~

Otrzymują:

1. Gmina Sucha Beskidzka reprezentowana przez Pana Andrzeja Gacek, ul. Grzegorzeczka 96/7, 31-559 Kraków +3x prog. prac. kons.
2. Aa + 1x zał.

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
DLA ELEWACJI DOMU OGRODNIKA
W ZESPOLE ZAMKOWO-PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ,
ULICA ZAMKOWA 1.**

Małopolski
Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Krakowie

31-002 Kraków, ul. Kanonicza 24
2 N-5. 5142. 202. 2022-100
poz. 2 N-5. 5142. 202. 2022
2 uw. nkomi

Opracował:

mgr Marek Sawicki

UZGODNIONO
dnia 28. MAR. 2022

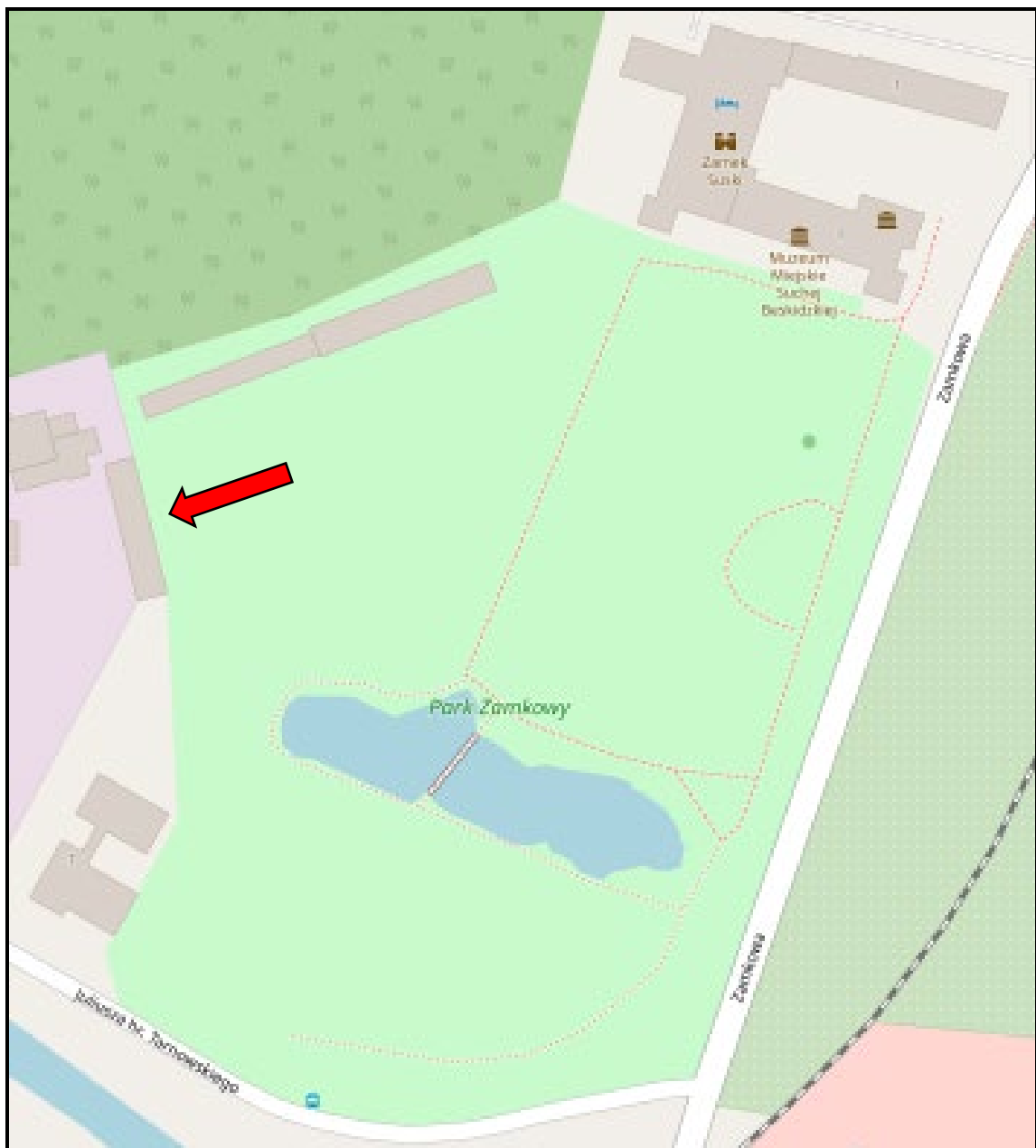

mgr MAREK SAWICKI
ARTYSTA PLASTYK
KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI
31-116 Kraków, ul. Studencka 7a/6
tel. 12 423-06-34, 606-169-889

SPIS TREŚCI

	Strona
Spis treści	1
Karta tytułowa obiektu	2
- <i>plan zespołu zamkowo- parkowego w Suchej Beskidzkiej</i>	3
Historia obiektu	4
- <i>fotografie archiwalne</i>	5
Opis obiektu	10
Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	11
- <i>elewacje</i>	11
- <i>dach</i>	16
Wnioski i założenia konserwatorskie	19
- <i>tynki i mury elewacji</i>	19
- <i>kamienny cokół</i>	21
- <i>pokrycie dachu gontem</i>	21
Postępowanie konserwatorskie	23
- <i>tynki</i>	23
- <i>konserwacja piaskowca (cokół)</i>	24
- <i>renowacji stolarki zewnętrznej</i>	24
- <i>wieżba dachu</i>	25
- <i>poszycie z gontu połaci dachu</i>	26
Spis fotografii	27
Fotografie	30

KARTA TYTUŁOWA OBIEKTU

Tytuł obiektu:	- Konserwacja elewacji i dachu tzw. Domu ogrodnika,
Miejscowość:	Sucha Beskidzka.
Adres:	Zamek w Suchej Beskidzkiej, ul. Zamkowa 1
Rodzaj obiektu:	Architektura murowana, nakryta dachem gontowym.
Autor:	NN
Materiał i technika:	Dom ogrodnika murowany z cegły, ściany potynkowane, cokół z kamienia łamanego piaskowca, stolarka okien i drzwi drewniana, przykryty dachem z gontów.
Czas powstania:	Dom ogrodnika – druga połowa XIX w., przebudowany w latach 70 XX w.
Wpis do rejestru zabytków:	A-22 z 16.04.1968, A-378/79 z 8.09.1980 [A-1041/M]
Właściciel/ inwestor:	Urząd Gminy w Suchej Beskidzkiej, ul. Mickiewicza 19, 35- 200 Sucha Beskidzka.
Zlecniodawca:	Urząd Gminy w Suchej Beskidzkiej, ul. Mickiewicza 19, 35- 200 Sucha Beskidzka.
Opracowanie programu prac konserwatorskich:	Marek Sawicki, Pracownia Konserwacji Dziej Sztuki i Zabytków KONSART. 31-116 Kraków, ul. Studencka 7a/6 Tel. 606- 169- 889. e- mail: konsaw@poczta.onet.pl

Plan zespołu zamkowo- parkowego i gospodarczego w Suchej Beskidzkiej z zaznaczonym Domem ogrodnika.

HISTORIA OBIEKTU

„Dom Ogrodnika”: budynek gospodarczy oraz inwentarski (być może chlewik). Stanowiły one integralną część folwarku Sucha. Budynki te już przed wojną były bardzo mocno zaniedbane. Na podstawie zachowanej ikonografii, możemy stwierdzić, że służyły celom stricte rolniczym.

W latach 1939-1944, ulegały dalszej degradacji. Wszystko wskazuje na to, że w czasie okupacji były to „rupieciarnie”, wykorzystywane jako składy lub magazyny na inwentarz gospodarski. Pierwotnie znajdowały się tu dwa parterowe budynki połączone arkadą, scalone w latach 70 tych XX w. (1975 -1980).

Państwowe Zbiory Sztuki na Wawelu adaptowały wówczas dwa powyższe budynki, tworząc jeden obiekt jednotraktowy, który przeznaczono pierwotnie na magazyn zbiorów etnograficznych Towarzystwa Miłośników Ziemi Suskiej, a później zorganizowano w nim stałą ekspozycję etnograficzną (1995 r.).

Muzeum Miejskie Suchoj Beskidzkiej, utworzone w 2007 roku, przejęło zbiory od Towarzystwa Miłośników Ziemi Suskiej w 2010 roku, powiększając je o kolejne nabytki.

W budynku tym mieści się dział regionalny muzeum. Sama nazwa „Domek Ogrodnika” wiąże się z zabiegiem czysto reklamowym. Być może obiekty te mogły służyć jako budynki na inwentarz gospodarski ogrodnika, jednak nie posiadamy na to żadnych dowodów w postaci dokumentów lub fotografii. W zbiorach muzeum zachowało się fotografia z końca XIX w.(zamieszczona poniżej) przedstawiająca zachodnią część parku zamkowego, gdzie uprawiany jest ogród warzywny i widać tylko ogólny zarys fragmentu jednego budynku.

*Widok na budynek gospodarczy Domku Ogrodnika i Oranżerii, koniec XIX w.
Fotografia archiwalna ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Suchej Beskidzkiej zbiorów
(syg. F00923).*

Fragment fotografii archiwalnej jw.

Dwa budynki gospodarcze z folwarku Sucha: lata 70. te XX w. Fotografia archiwalna ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Suchej Beskidzkiej (syg. F042).

Prace budowlane przy scalaniu dwóch budynków w jeden budynek jednotraktowy, lata 70. te XX w. Fotografia archiwalna ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Suchej Beskidzkiej (syg. F DP-1969-108-1).

Fragment budynku z dachem naczółkowym i bramą wjazdową połączoną z murem w części folwarku Sucha do parku zamkowego, lata 70. te XX w. Fotografia archiwalna ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Suchej Beskidzkiej (syg. F00194).

Widok na odsłoniętą pierwotną strukturę muru obiektu gospodarczego z wyraźnym łukiem arkadowym w zarysie ściany – zapewne dawny wjazd do środka, ściany wykonane z nieregularnych ciosów kamienia piaskowca, lata 70. te XX w. Fotografia archiwalna ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Suchej Beskidzkiej (syg. F00198).

Widok na mury i dach obiektu z tzw. wolim oczkiem, pokrytego gontem lata 70. te XX w. Fotografia archiwalna ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Suchej Beskidzkiej (syg. F0019).

Fragment obiektu połączonego kolejną bramą wjazdową do parku zamkowego z folwarku Sucha , lata 70. te XX w. Fotografia archiwalna ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Suchej Beskidzkiej (syg. F0020).

Fragment obiektu, lata 70. te XX w. Fotografia archiwalna ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Suchej Beskidzkiej (syg. F00208-1).

Widok z góry Jasień. lata 80. te XX w. Fotografia archiwalna ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Suchej Beskidzkiej (syg. F00192).

OPIS OBIEKTU

„Dom ogrodnika” zamyka obszar parku zamkowego w Suchej Beskidzkiej od strony zachodniej.

„Domek ogrodnika” ujęcie całościowe od str. płn.- zach.

Budynek parterowy, murowany z cegły, z użyciem kamienia na podmurówkę, potynkowany, przykryty gontowym, dwuspadowym dachem naczółkowym z półszczytami dolnymi i wydatnym okapem.

Elewacja frontowa dziewięcioosiowa, z podmurówką z kamienia łamanego, pozbawiona elementów wystroju architektonicznego. Rozstaw osi nieregularny, z prostokątnym otworem wejściowym w skrajnej osi północnej oraz otworami okiennymi zamkniętymi łukiem odcinkowym. W oknach żelazne, kute kraty z motywem rombów, natomiast przy otworze wejściowym żelazny, kuty wysięgnik na latarnię.

Elewacja tylna bez otworów, jedynie z wnękami zamkniętymi łukiem odcinkowym. Elewacja północna jednoosiowa, z prostokątnym zakratowanym otworem okiennym w części zachodniej elewacji. Elewacja południowa również jednoosiowa z otworem wejściowym zamkniętym łukiem odcinkowym. W otworze osadzone drewniane, jednoskrzydłowe, klepkowe drzwi. W półszczytach elewacji bocznych pionowe, owalne świetliki.

STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

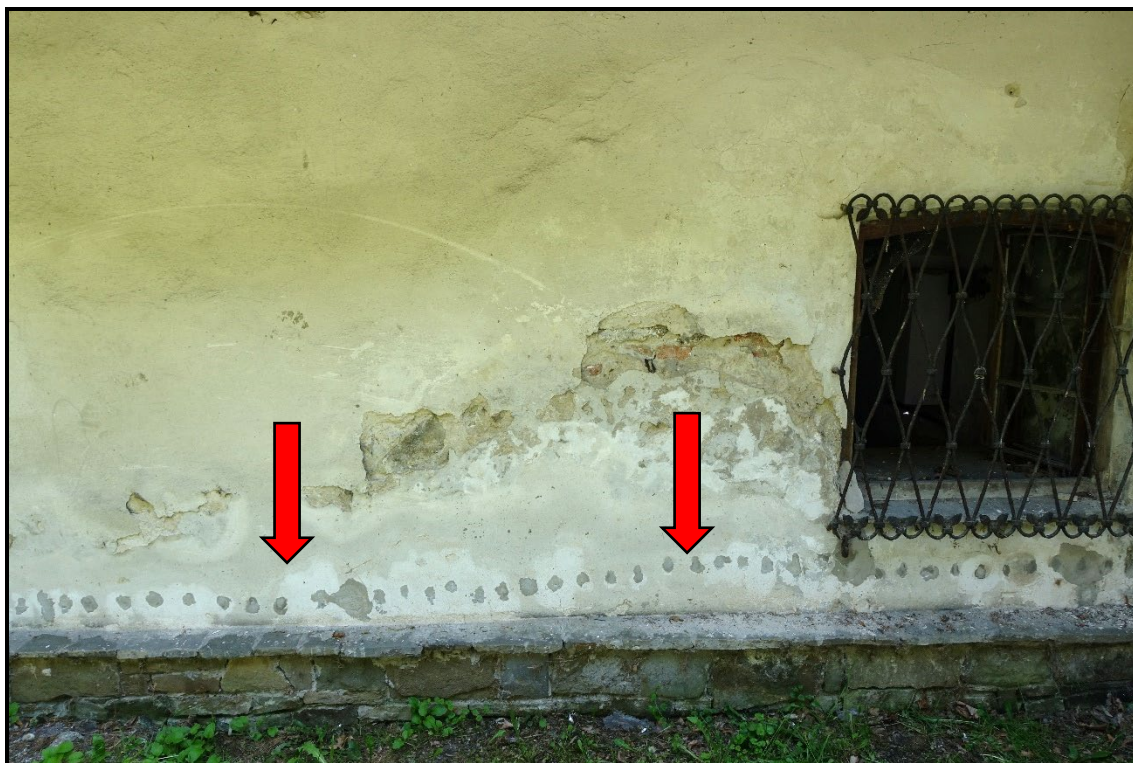
Elewacje.

W ogólnej ocenie stan zachowania budynku, warstw wykończeniowych i murów można uznać za zły a w pewnych częściach nawet bardzo zły. W przeszłości elewacja przeszła generalny remont konserwatorski.

Niemal na całej powierzchni tynk jest zmurszały, zasolony, przebarwiony ze śladami licznych prac naprawczych w postaci zacierów wapienno-cementowych i wielu warstw farb i pobiał. Nawarstwienia wtórne uniemożliwiają właściwą ocenę stopnia uszkodzenia struktury murów budynku.

Elewacje w dużym stopniu musiały być zawilgocone skoro wykonana została izolacja pozioma polegająca na regularnym nawierceniu otworów w murze na wysokości cokołu i wprowadzenie środka hydrofobowego (stworzenie przepony wodoodpornej).

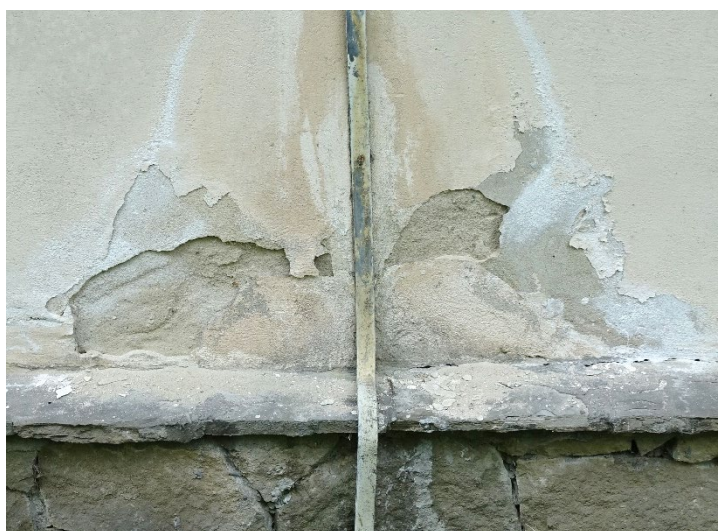

Największe zniszczenia murów występuje w pasie nad kamiennym cokolikiem po str. zach. Grube warstwy twardego cementowego tynku z czasu ostatniej konserwacji uległy dużemu zniszczeniu.

Można przypuszczać, że cegła z której zbudowano mur przez lata nasiąkała wodą. Intensywność procesu pogłębiało brak izolacji fundamentów. Źródłem zawilgocenia jest woda opadowa ale przede wszystkim podciągana z gruntu. Otaczający teren zasobny jest w wody spływające ze stoku pobliskiego Jasienia. W otoczeniu domku ogrodnika znajdują się też ujęcia wody mineralnej.

W wodzie gruntowej zawsze obecne są rozpuszczone sole, które wraz z nią transportowane do wyższych partii muru (rozszerzonego środowiska). Z czasem dochodzi do ich kumulacji w wierzchnich war-

stwach tynku. Rozległe wysolenia obejmują pas tynku tuż nad cokołem. Osadzenie płyt kamiennych zapewne na cementzie uniemożliwia naturalne odparowywanie wody niżej niż nad cokół.

W trakcie odparowywania wody twarda nieprzepuszczalna struktura tynku cementowego nie pozwala na skuteczne jej odparowywanie. W następstwie tego procesu dochodzi do tężenia i krystalizacji soli. Wytworzone kryształy powodują olbrzymie naprężenia rozrywające tynk. Powstają spęcherzenia i szczeliny, w które szybko wnika woda głównie opadowa jak i ta podciągana z gruntu.

Woda pozostaje w murze przez dłuższy czas wypłukując naturalne substancje wiążące a w ujemnych temperaturach dochodzi do następnych procesów dezintegracji struktury muru jak i warstw wykończeniowych. Procesy fizyczno- chemiczne towarzyszące kryształizacji soli i wody są głównym czynnikiem zniszczenia znacznej części tynków elewacyjnych. Największe skupiska wysoleń powstały na elewacji północnej i wschodniej nieco mniejsze na pozostałych. W miejscu zacienionym szczególnie po stronie płn. swoje siedlisko znalazły mchy i glony.

Do największych zniszczeń zaliczają się pęknięcia tynku widoczne na wszystkich elewacjach. Przypuszcza się, że poza tynkiem sięgają w głąb muru. To wynik nierównomiernego współczynnika rozszerzalności grubych narzutów tynkowych pochodzących z prac naprawczych. Należy przypuszczać, że skład zapraw grubo nakładanych miał mocne spoiwo co doprowadziło do znacznych skurczy a w wyniku tego rys.

W znacznym stopniu zniszczona jest kamienna okładzina cokołu szczególnie po str. płn. i wsch. Mimo, że kamień uchodzi za materiał najtrwalszy i najtwardszy, to przy tak dużym zawilgoceniu pochodzącym głównie z gruntu proces zniszczeń postępuje w szybkim tempie. Osłabienie struktury kamienia doprowadziło do tworzenia się drobnych rys, mikropęknięć, co w konsekwencji spowodowało powierzchniowy lokalny rozpad piaskowca przez utratę jego spoistości. W kilku przypadkach doszło do odspojenia okładziny od muru. Porowatość powierzchni cechuje piaskowiec sprzyja osadzaniu się smółek, sadzy, kurzu, pyłów. Kamieniarka nosi ślady reperacji w postaci uzupełnień ubytków najczęściej zaprawą cementową.

Dach.

Poszycie gontowe dachu w ogólnej ocenie można uznać jako bardzo złe. Drewno uległo zbutwieniu przez co powstały rozległe ubytki. Poszycie gontowe powierzchniowo jest zabrudzone pyłami lotnymi nieorganicznymi i biologicznymi.

Drewno stale narażone jest na zmienne warunki klimatyczne, co ma wpływ na procesy niszczące. Charakterystyczne dla naszej strefy klimatycznej stale zmieniające się warunki wilgotnościowe i temperaturowe są czynnikami naturalnymi i przez to nieuniknionymi.

Częstotliwość zmian ww. warunków otoczenia jest różna w czasie doby, inna przy zmianach pogody ze słonecznej na deszczową a jeszcze inne w zależności od pory roku.

Niezabezpieczone odpowiednimi preparatami drewno cały czas dostosowuje swoją wilgotność do otoczenia, co pociąga za sobą zmiany wymiarowe.

Niestabilność klimatu doprowadza poprzez ww. zjawiska do licznych odkształceń. Zjawiska te są szkodliwe i często stają się przyczyną destrukcji. Wahania wilgotności względem powietrza mogą prowadzić w najbardziej drastycznych przypadkach do występowania naprężeń w drewnie wynikłych ze skurczu lub spęcznienia i prowadzą do trwałego wypaczenia, uszkodzeń mechanicznych jak pęknięcia, deformacje i ubytki.

Należy pamiętać o procesach naturalnego i sztucznego starzenia się drewna wraz z upływem czasu. Poza nieznacznymi odkształceniami drewna, wynikającymi z naturalnych procesów reologicznych zachodzących na przestrzeni czasu powstają pęknięcia tworzące szczeliny, zeschnięcia się drewna w wyniku, czego złącza (wpusty) uległy osłabieniu. Do najpoważniejszych zniszczeń, można zaliczyć występującą korozję biologiczną wynikającą z procesów niszczenia drewna przez grzyby, owady, mchy i glony.

Zawilgocone miejsca stwarzają doskonałe warunki dla rozwoju mikroflory. W porażonym drewnie zachodzą reakcje biochemiczne skutkujące powstaniem znacznych ubytków.

Niewielkiemu zniszczeniu uległa stolarka bramy głównej i okien.

WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Tynki i mury elewacji.

Stan zachowania elewacji wymaga gruntownych działań konserwatorskich.

Upływ czasu, wpływ klimatu i środowiska oraz ujawnienie się niepożądanych zjawisk jak rozległe zawilgocenia, pęknięcie, zmurszenia tynku i kamienia kwalifikują obiekt do szybkich prac naprawczych.

Prace należy rozpocząć od przeprowadzenia wykonania dodatkowych zabiegów hydroizolacyjnych tak, aby zabezpieczyć strefę cokołową przed wodą napierającą. Wydaje się, że zastosowany rodzaj izolacji poziomej nie dał dobrych rezultatów. Po wykonaniu dodatkowych zabiegów izolacyjnych konieczne jest uformowanie otoczenia przez wykonanie spadków od budynku, ewentualnie wprowadzenie dodatkowo odpływów do studzienek.

Stopień degradacji tynków nie kwalifikuje ich do konserwacji, wyłącznie do zrzucenia w całości. Pomija się wykonanie badań sondażowych określających kolorystykę wykonania malarskiego, ponieważ prace te były wykonane na potrzeby poprzedniego remontu konserwatorskiego. Wówczas to ustalono obecną kolorystykę ścian.

Szczególnie istotne jest dokonanie przeglądu stanu zachowania murów w miejscach rozległych pęknięć. Prace te wykraczają poza niniejszy program konserwatorski i należą do kompetencji konstruktora tak samo jak dalszy sposób postępowania. Po oczyszczeniu murów z narzutów tynkowych należy wykuć fugi między cegłami, dzięki czemu usunie się część skryzalizowanych soli oraz wzmocni przyczepność nowych zapraw.

Ważnym etapem prac będzie oczyszczenie powierzchni odsłoniętych murów. Zaleca się dokonać oczyszczenia metodą strumieniowo-ścierną z zastosowaniem agregatu z dyszą Vetuliego. z odpowiednio dobranym ścierniwem. Stosowanie metody strumieniowo-ścierniej zapobiegnie znacznemu nasączeniu murów wodą.

Kolejnym etapem prac będzie przeprowadzenie dezynfekcji, jako profilaktykę w zapobieganiu rozwojowi mikroorganizmów.

Przewiduje się lokalną wymianę całkowicie zniszczonych cegieł. Proponuje się wykonanie prac metodą tzw. „cerowania” z zachowaniem układu starego wątku muru.

Przed przystąpieniem do nakładania tynków renowacyjnych zaleca się spoiny wypełnić dodatkowo bardzo porowatą fugą renowacyjną. Wszystkie ściany należy pokryć tynkiem renowacyjnym, krzemoorganiczno-hydrofobowym zawierającym środki osłonowe powodujące przemianę łatwo rozpuszczalnych soli w sole trudno rozpuszczalne. Tynki te mogą przyjmować sole przez dłuższy czas stanowiąc równocześnie barierę hydrofobową zabezpieczającą przed dostępem wody pochodzącej z opadów atmosferycznych lub z gruntu.

Przy kładzeniu tynków należy zwrócić szczególną uwagę na opracowanie płaszczyzny murów. Powinna ona być lekko pofalowana żeby uwzględniać i odzwierciedlać nierówności murów. Nadanie powierzchni ścian plastyczności nawiąże do starych technik kładzenia wypraw murarskich. Uwzględniając tutaj aspekt konserwacji estetycznej pozwalającej na ujednolicenie charakteru całości tynków na elewacji przewiduje się położenie warstwy wyrównującej tzw. „szlichty” nadając jej odpowiednią gładkość w celu ograniczenia zdolności do zatrzymywania lotnych zanieczyszczeń. Po związaniu tynków i gładzi, wskazane jest podłoże zaimpregnować preparatem wyrównującym chłonność.

W wypadku podjęcia decyzji malowania elewacji farbami kryjącymi należy nawiązać do prac malarskich wykonanych w XX w. stosując kolor tzw. starej bieli. Dobór odpowiedniego koloru gładzi i farby należy zaprezentować komisji konserwatorskiej w formie próbek o wymiarach 50x50 cm położonych na odnowionej zaprawie tynkarskiej w miejscach nasłonecznionych i zacienionych.

Po zatwierdzeniu kolorystyki przez Urząd Konserwatorski prace malarskie proponuje się wykonać farbami elewacyjnymi silikonowymi kładzionymi na odpowiednich podkładach zgodnie z technologią producenta. Podkłady oraz farby powinny zabezpieczać tynki przed wilgocią, zapewniać trwałość koloru i paroprzepuszczalność.

Kamienny cokół.

Konserwacja cokołu powinna objąć odczyszczenie z ciemnych nawarstwień szkodziwej patyny, usunięcie wszystkich wtórnych uzupełnień cementowych, wykonanie nowych wypełnień ubytków i rekonstrukcji. Czyszczenie z nawarstwień proponuje się wykonać przy zastosowaniu metody strumieniowo-ścierniej bez użycia wody z doborem odpowiedniego kruszywa czyszczącego. Ubytki kamienia uzupełnić gotowymi kitami barwionymi w masie lub kitem tradycyjnym (kruszywo kamienne, wapno, cement portlandzki niskoalkaliczny. Wypełnienia ubytków muszą odpowiadać formą i fakturą powierzchni naprawianych elementów.

Ewentualne różnice kolorystyczne należy wyeliminować poprzez retusz kitów w formie transparentnego scalenia kolorystycznego. Ostatni etap prac to zabezpieczenie przed wilgocią środkami hydrofobowymi.

Pokrycie dachu gontem.

Drewno, z którego wykonano gonty jest w wysokim stopniu porażone korozją biologiczną. Lokalnie struktura drewna przestała istnieć lub zachowała się w formie spróchniałych fragmentów. Dlatego proponuje się usunięcie w całości pokrycia dachu i zastąpienie nowym gontem.

Konieczne jest prowadzenie prac etapami tak aby miejsce po usuniętym starym gontcie było od razu na bieżąco zastąpione nowym.

W ten sposób zapobiegnie się nieprzewidzianemu zalaniu wodą pomieszczeń budynku.

Nowe gonty muszą posiadać standardowe wymiary i być wykonane z najwyższej klasy drewna iglastego. Najtrwalsze gonty uzyskuje się metodą łupania. Przewidziano wykonanie pokrycia dachu z gontów jodłowych układanych dwuwarstwowo.

Gonty przed położeniem powinny zostać zaimpregnowane środkiem przeciwko korozji biologicznej i obniżającej palność o długotrwałym działaniu zapobiegawczym. Ochrona chemiczna znacząco poprawi parametry wytrzymałościowe drewna a tym samym gwarantuje długotrwały efekt naprawy obiektu. Najlepiej wykonać tego rodzaju zabiegi wcześniej przez wiązanie nowego gontu w pęki i zanurzanie w kąpeli impregnacyjnej aż do całkowitego nasycenia drewna. Proponuje się zastosować środki chemiczne które będą spełniać wymogi zgodnie z normami technicznymi i higienicznymi.¹

Proponuje się zastosować środek firmy niemieckiej Remmers. Firma Remmers specjalizuje się w produkcji materiałów dla obiektów zabytkowych a jej materiały są szeroko stosowane w Polsce.

Powinien być to środek zgodny z polskimi normami branżowymi i nieszkodliwy dla ludzi. Również należy uwzględnić sposób kładzenia gontów i ich montażu tak, aby nawiązać do historycznych technik kładzenia. Proponuje się zastosować gwoździe mocujące najlepiej ze stali korodującej, co zapobiega w trakcie zsiychania się drewna ich wysuwaniu. Proponuje się nie barwić drewna gontów, tylko pozostawić do naturalnej zmiany kolorystyki.

¹ Każdy produkt musi posiadać aprobatę techniczną lub certyfikat wydany przez Instytut Techniki Budowlanej, Ośrodków Konserwacji Zabytków. Musi również posiadać atest higieniczny PZH.

POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE

Tynki.

1. Pobranie próbek do badań celem stwierdzenia stopnia zasolenia tynku w miejscach zmurszałego tynku.
2. Określenie zasięgu występowania rozwarstwień tynku metodą ostukiwania.
3. Wytypowanie partii tynków gładkich odspojonych od podłoża, o słabej przyczepności i zmurszałych przeznaczonych do skucia.
4. Skucie zmurszałych tynków w oparciu o wyniki badań chemicznych poziomu zasoleń (jeżeli znajdzie taka konieczność to należy usunąć tynki na całej powierzchni ścian).
5. Wykucie spoin na gł. ok. 3-4 cm w pasie przyziemia i miejscach zasolonego muru.
6. Oczyszczenie na sucho wszystkich odsłoniętych spod tynku elewacji metodą strumieniowo-ścierną urządzeniem typu **Rotec** przy użyciu piasku.
7. Dezynfekcja i zabezpieczenie powierzchni murów przed porostem i rozwojem mikroflory, grzybów i glonów preparatem np. firmy Remmers **Adolit M flüssig** (metodą natrysku lub powlekania pędzlem).
8. Poszerzenie spękań i wypełnienie mineralną plastyczną szpachlówką tynkarską np. firmy Remmers **Feinputz**.
9. Rekonstrukcja tynków- zestaw suchych zapraw renowacyjnych Remmers WTA składa się z następujących materiałów:
 - zaprawa szczipna np. firmy Remmers **Vorspritzmörtel WTA**,
 - tynk renowacyjny np. firmy Remmers **Grundputz**,
 - tynk hydrofobowy np. firmy Remmers **Sanierputz- Universal HS**,
10. Nałożenie zatarcia z gładzi mineralnej np. firmy Remmers **Feinputz**.
11. Pomalowanie farbami elewacyjnymi krzemooorganicznymi z powtórzeniem istniejącego koloru (stara biel).

Konserwacja piaskowca (cokół).

1. Dezynfekcja powierzchni kamienia piaskowcowego preparatem np. np. firmy Remmers **Grünbelag- Entferner**.
2. Oczyszczenie powierzchni kamienia:
 - mechaniczne usunięcie spoin na głębokość, ok. 2 cm.
 - oczyszczenie na sucho metodą strumieniowo-ścierną urządzeniem typu Rotec przy użyciu piasku.
3. Lokalne wzmocnienie osłabionego piaskowca poprzez nasączenie preparatami np. firmy Remmers **KSE 100 lub 300** (w zależności od stanu zachowania).
4. Uzupełnienie ubytków kamienia kitem (barwionymi zaprawami mineralnymi) np. firmy Remmers **Restauriermörtel** z dodatkiem emulsji **Haftfest** (służy do zarabiania kitów o podwyższonej przyczepności i niskim skurczu. Umożliwia wykonanie napraw o niewielkiej grubości).
5. Ponowne przymocowanie do ściany odpadniętych płyt piaskowcowych.
6. Spoinowanie kamienia i okładzin z płyt kamiennych zaprawą firmy Remmers **Fugenmörtel ECC** (materiał elastyczny, spoiny nie wykruszają się przy naprężeniach pojawiających się w kamieniu).
7. Impregnacja hydrofobizująca ograniczająca wnikanie wody opadowej przy zastosowaniu środka firmy **Remmers Funcosil WS**, (mikroemulsja związków krzemooorganicznych w wodzie. Dobrze penetruje kamień. Ze względu na użycie wody, jako rozpuszczalnika można stosować do podłoży lekko wilgotnych).
8. Scalanie kolorystyczne kitów farbą transparentną firmy **Remmers Historic Lasur** (półprzezroczysta, przeznaczona do wykonywania laserunkowych powłok malarskich)

Renowacji stolarki zewnętrznej.

1. Usunięcie farb i lakierów środkiem np. firmy Remmers **AGE (Abbeizer)** .
2. Zabezpieczenie drewna przeciwko działaniu korozji biologicznej (owady, grzyby, mikroflora) preparatem np. firmy Remmers **Imprägniergrund plus**.
3. Usunięcie zniszczonych fragmentów drewna i wstawienie fleków (jeżeli zajdzie taka konieczność).
4. Wzmocnienie uszkodzonych połączeń stolarskich.
5. Bejcowanie drewna stolarki.

6. Nałożenie warstwy lakieru podkładowego bezbarwnego np. firmy Remmers **Aidol Isoliergrund**.
7. Nałożenie warstwy lakieru końcowego bezbarwnego np. firmy Remmers **Aidol Isoliergrund**.

Więźba dachu.

1. Wykonanie przeglądu pod kątem zniszczenia przez korozję biologiczną.
2. Po czyszczeniu i odkurzeniu drewna i dokonaniu drobnych napraw, całą konstrukcję więźby dachowej profilaktycznie zabezpieczyć preparatem np. firmy Remmers **Adolit Holzwurmfrei**.
3. Po usunięciu najbardziej zdegradowanych elementów więźby dokonać dezynfekcji produktem np. firmy Remmers **Multi GS** a w miejscach o osłabionej strukturze – wzmocnić mechanicznie drewno poprzez nasączenie preparatem np. firmy Remmers **Adolit Holzwurmfrei**.
6. Wzmocnienie łączy:
 - poprzez ponowne wbicie poluzowanych kołków lub ich wymianę tam gdzie zostały osłabione i nie spełniają swej funkcji łączeniowej,
 - wzmocnienie zeschniętych gniazd łączeniowych poprzez wprowadzenie w szczeliny fleków lub klinów z użyciem kleju chemoutwardzalnego.
7. Usunięcie i wymiana zniszczonych partii drewna:
 - wycięcie belki z obróbką złączy ciesielskich,
 - opracowanie nowej wstawki z montażem przy użyciu kleju chemoutwardzalnego np. Epidian 5 lub
 - dodatkowe zabezpieczenie złączy metalowymi śrubami.
8. Nasączenie drewna produktami opóźniającymi palność. Jest to system składający się w zasadniczym stopniu z środka np. firmy Remmers **Brandschutz**. Produkt ten jest sklasyfikowany, jako materiał trudno zapalny wg. normy DIN 4102 B1, oraz normy EN 13501-1:2007 lub środkiem o nazwie **Fobos M2** (bezbarwny), lub **Fobos M4** (bezbarwny), nanosząc go metodą nasączania pędzlem do momentu nasycenia zgodnie z instrukcją producenta. (elementy nowe przed zamontowaniem nasaczyć metodą pełnej kąpieli).

Poszycie z gontu połaci dachu.

1. Usunięcie starych gontów.
2. Ułożenie nowego gontu (najlepiej z drewna łupanego), kształt, sposób przygotowania i ułożenia zgodnie z projektem w rzędach równoległych w tym dolny szar wykończyć ząbkowaniem.

3. Przed położeniem zabezpieczyć gonty np. preparatem przeciwogniowym firmy np. **Holzprof** o nazwie **HolzProf.** lub inne, metodą pełnej kąpieli wiązek gontowych impregnacie.
4. Dla opóźnienia porastania dachu przez mchy i inne porosty zastosować np. preparatem firmy Remmers **HSL/30-Profi-Holzschutz-Lasur 3in 1** (art. nr 7100 do 7114) - rozpuszczalnikowa lasura zabezpieczająca lub firmy Icopal **Gontox W6**. Preparaty służą do odkażania i powstrzymywania rozwoju mikroorganizmów: bakterii, grzybów, glonów i porostów. Środek nanieść po upływie 3 tygodni po zamontowaniu dachu na zaimpregnowany gont. Zabieg oczyszczenia powierzchni i zabezpieczenia należy powtarzać co ok. 4 do 5 lat.

SPIS FOTOGRAFII

**Fot. 1. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, ujęcie całościowe od str. pñ.- wsch.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 2. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, ujęcie całościowe od str. pñd.- wsch.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 3. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, elewacja od str. pñ.- wsch.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 4. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, elewacja od str. pñd.- wsch.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 5. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, fragment środkowej części elewacji wsch.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 6. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, fragment dolnej części elewacji wsch.
Widoczne rozległe zniszczenia tynków.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 7. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, fragment dolnej części elewacji wsch.
Widoczne rozległe zniszczenia tynków.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 8. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, fragment dolnej części elewacji wsch.
Widoczne rozległe zniszczenia tynków.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 9. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, ujęcie całościowe ściany bocznej od str. pñd.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 10. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, ujęcie ściany bocznej od str. płd.- zach.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 11. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, ujęcie całościowe ściany od str. płn.- zach.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 12. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, ujęcie całościowe ściany od str. płd.- zach.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 13. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, fragment dolnej części elewacji zach.
Widoczne rozległe zniszczenia tynków.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 14. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, fragment dolnej części elewacji zach. Widoczne
rozległe zniszczenia tynków.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 15. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, fragment górnej części ściany zach.
Widoczne rozległe zniszczenia tynków.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 16. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, fragment części ściany zach. z dachem.
Widoczne rozległe zniszczenia tynków.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 17. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, ujęcie całościowe ściany bocznej od str. płn.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 18. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, fragment dolnej części ściany płn.
Widoczne rozległe zniszczenia tynków.
Czerwiec 2021 r.

**Fot. 19. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, brama od str. zach.

Czerwiec 2021 r.

**Fot. 20. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ.**

Stan przed konserwacją, brama od str. wsch.

Czerwiec 2021 r.

Fot. 1. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, ujęcie całościowe od str. półn. - wsch.

Czerwiec 2021 r.

Fot. 2. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, ujęcie całościowe od str. półd. - wsch.

Czerwiec 2021 r.

Fot. 3. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, elewacja od str. półn.- wsch.

Czerwiec 2021 r.

Fot. 4. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, elewacja od str. poł.- wsch.

Czerwiec 2021 r.

Fot. 5. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, fragment środkowej części elewacji wsch.

Czerwiec 2021 r.

Fot. 6. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, fragment dolnej części elewacji wsch. Widoczne rozległe zniszczenia tynków.

Czerwiec 2021 r.

Fot. 7. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, fragment dolnej części elewacji wsch. Widoczne rozległe zniszczenia tynków.
Czerwiec 2021 r.

Fot. 8. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, fragment dolnej części elewacji wsch. Widoczne rozległe zniszczenia tynków.
Czerwiec 2021 r.

Fot. 9. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, ujęcie całościowe ściany bocznej od str. pld.

Czerwiec 2021 r.

Fot. 10. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, ujęcie ściany bocznej od str. pld.- zach.

Czerwiec 2021 r.

Fot. 11. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, ujęcie całościowe ściany od str. płn.- zach.

Czerwiec 2021 r.

Fot. 12. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, ujęcie całościowe ściany od str. płd.- zach.

Czerwiec 2021 r.

Fot. 13. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, fragment dolnej części elewacji zach. Widoczne rozległe zniszczenia tynków.
Czerwiec 2021 r.

Fot. 14. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, fragment dolnej części elewacji zach. Widoczne rozległe zniszczenia tynków.
Czerwiec 2021 r.

Fot. 15. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, fragment górnej części ściany zach. Widoczne rozległe zniszczenia tynków.
Czerwiec 2021 r.

Fot. 16. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, fragment części ściany zach. z dachem. Widoczne rozległe zniszczenia tynków.
Czerwiec 2021 r.

Fot. 17. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, ujęcie całościowe ściany bocznej od str. płu.

Czerwiec 2021 r.

Fot. 18. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, fragment dolnej części ściany płu. Widoczne rozległe zniszczenia tynków.

Czerwiec 2021 r.

Fot. 19. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, brama od str. zach.

Czerwiec 2021 r.

Fot. 20. DOM OGRODNIKA W ZESPOLE ZAMKOWO- PARKOWYM W SUCHEJ BESKIDZKIEJ
Stan przed konserwacją, brama od str. wsch.

Czerwiec 2021 r.